

JAMES REBANKS:
POHLAD PASTIERA

**Tisícky rokov
chovu nás naučili
vnímať ovce
ako nádherné,
ale aj užitočné
umelecké diela.**

KALLIGRAM

Edícia Skica

Pohľad pastiera
James Rebanks

Preklad: Milan Kopecký

Copyright © James Rebanks, 2015

All rights reserved

Translation © Milan Kopecký

Cover Art © Pavlína Morháčová

ISBN 978-80-89916-50-4

Publikáciu z verejných zdrojov podporil FPU

u. fond
na podporu
umenia

Mužom a ženám,
ktorí tým končinám dávajú tvár

Som najšťastnejší človek pod slnkom, lebo môžem žiť a pracovať v najkrajšom kúte sveta: v Matterdale, obci ležiacej v anglickom národnom parku Lake District.

V detstve sme s rodičmi na výlety nechodievali, iba raz, na týždeň, na ostrov Man, keď som mal desať, a za hranice Veľkej Británie som sa prvý raz pozrel v dvadsiatich.

Ešte aj dnes, po rokoch, mám na cestovaní najradšej návrat domov.

Moje začiatky

Utekám po betónovom chodníku od nášho prideleného domu k bránke, lebo som sa dozvedel, že sa otec vrátil na traktore z poľa. Som oblečený ako kovboj, kolty za opaskom, ružové trakovky a vlnité blond vlasy (čo narobím, písal sa rok tisícdeväťstosedemdesiatosem). Na polceste k bránke začujem škripať pány, vrhnem sa otcovi okolo nôh a on ma vyhodí do vzduchu. Odnáša ma na pleciach späť do domu a vyzvedá, ako sa darí jarkám. Odpoviem, že dobre, že sme ich s mamou práve nakrmili a že ma takmer zvalili na zem, rastú ako z vody.

To je prvé, na čo sa pamätám.

Betty a Kapustička

Jarky boli dve osirelé neduživé jahňatá, ktoré sme chovali vzadu v záhrade v košiari z pletiva a krmili ich z fliaš od malinovky. Tak ako väčšine jariiek, aj týmto mierne vystupovalo zaguľatené bruško.

Betty a Kapustička sa postupne zaradili do stáda. Mal som dovolené každý rok predať ich jahňatá a peniaze si odložiť. Ako som však dospieval, môj záujem sa presunul od mladých k našim najlepším bahniciam a začal som sa venovať chovu a jesennému predaju baranov. V pätnástich to už bol celý môj svet: zastal som kus roboty pri stáde môjho otca a starého otca a bol som dôležitým mužom pri predaji a príprave, ktorá mu predchádzala.

Odjakživa som sa za ovcami išiel zblázniť, hoci som mal na farme aj teliatko, Zlatovlásku. Bolo malé ako ja, ale rástlo a rástlo, až bolo zrazu ako hora a vážilo tonu.

Ber sa taj k tej vratli

V detstve za mnou chodievali na prázdniny bratanci z juhu a nemali šajnu, o čom to otec rozpráva. Pracovali sme na poli, zháňali ovce a on zvolal niečo ako: „Ber sa taj k tej vratli a redikaj birky dolu pirtom.“ Keď do toho zafúka a vezmete si, že to kričal bežiac po poli, možno mu skutočne nebolo veľmi rozumieť. Bratanci iba odovzdane pokrčili plecami.

Ber sa Chod'.

Taj Tam.

Vratľa Bránka.

Birka Ovca. Keď nijakú nemáte, budete asi zďaleka.

Pirt' Chodník pre ovce.

Baro Baran. Bývate v západnej Cumbrii.

Biro Baran. Bývate kdekoľvek inde v Cumbrii.

Ta jako? Približný preklad: „Ako sa vám darí?“ Zvyčajne prednesené nezáväzným tónom, lebo pýtajúcemu sa na odpovedi až tak nezáleží. Výzva na rozhovor.

Ta dobre Keď sa vás niekto spýta: „Ta jako?“, cumbrijský bontón velí odpovedať: „Ta dobre“ (aj keď ležíte na smrteľnej posteli alebo vám odtrhlo nohu). Pokladá sa za hrubý prejav neslušnosti odpovedať negatívne, napríklad: „Teda, nie je to bohviečo.“ V praxi platí, že je vám vždy „ta dobre“.

Ta dobre, moja? Približný preklad: „Vyzeráš príšerne, zlatko. Prosím, nezomri a nenechaj ma tu, lebo je roboty vyše hlavy a ja ani neviem, ako založiť oheň.“

Ta het Približný preklad: „ísť domov“. Skúsil som to použiť v Nórsku a dokonale mi rozumeli. Ak ste u niekoho na návšteve a pani domu povie svojmu manželovi: „Kedy sa tie telivá začnú hotovať ta het?“, nie je to dobré znamenie.

Telivo Urážka. Niečo medzi „teľaťom“ a „veľkým, tučným telom“, používa sa vo vetách typu: „To telivo bude radšej celý deň pozeráť telku a pchať sa chrumkami, než aby priložilo ruku k dielu.“

Birovať Približný preklad: „vládať“. Používa sa vo vetách typu: „Nebiruješ tú birku zahnať, zažeň sa aspoň sám.“

Riňavý Taká je birka, keď ju neumývaš.

Bachant Znamená „kniha“. Existujú iba dve a nenapísal ich Coleridge ani Wordsworth. Bachant môže byť buď Pastierska príručka, alebo Plemenná kniha. Zmysel ostatných kníh je nejasný.

Jakože nič v zlom, ale... Používa sa ako úvodná veta smrteľnej urážky alebo frontálneho osobného útoku, ako napríklad: „Jakože nič v zlom alebo čo..., ale vyzeráš otrasne.“

Mrňúskanie Stále nerozumiem, prečo sa to slovo nerozšírilo ďalej. Približný preklad: „ponosovanie“. Používa sa vo vetách ako: „Boha tvojho, prestaň mrňúškať, a daj sa do roboty.“

To sa jakože nosí? Otázka, ktorou mladým ľuďom naštrbujeme ich predstavu o dobrom vkuse.

Šemenda zahnojená Ovca, pes alebo človek, ktorí sa zatúlali niekam, kde ich netreba.

Pozor, ovce na ceste Nápis na miestnych dopravných značkách. Znamená to: „Spomaľ, nie si v Silverstone a za rohom mám ovcu, do ktorej by si mohol naraziť.“

Zimorija To je akože krtko. Aj keď v lete ryje oveľa viac než v zime.

Cezpoľný Nie je od nás, možno došiel až hen z Penrithu. Nedá sa mu veriť – najčastejšie má obe ruky ľavé.

Privandrovalec Kolonizátor spoza Shapskej holiny. Ten má určite obe ruky ľavé.

Obid Hlavné jedlo dňa.

Olovrant Plech koláčikov zaliaty vedrom mliečneho čaju, ktorý sa podáva medzi obidom a večerou.

Večera Posledné jedlo dňa.

Romantická večera To sotva.

Nie najhoršie Absolútna pochvala. Používa sa, iba keď získate Nobelovu cenu alebo niečo naozaj dôležité, napríklad prvé miesto na veľtrhu v Eskdale.

To bude ináč Pomýlili ste sa.

To bude takto Veľmi ste sa pomýlili.

To sa robí takto Už vám podobnú úlohu nikdy nezveria. Ste idiot.

Došiel som ti ukázať, jak sa to robí Nepohnem sa od teba na krok a budem tebe a všetkým okolo ustavične vysvetľovať, aké si nemešlo.

Všetky uvedené frázy treba vykričať z plného hrdla, akoby silno fučalo, aj keď nefučí.